

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2021r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2021r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa małol. A. T. (1) reprezentowanego przez matkę B. T.

przeciwko (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzciance

z dnia 3 grudnia 2020r.,

sygn. akt I.C.78/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) podwyższa zasądzone w punkcie 4. świadczenie wraz z odsetkami do kwoty 20.000,-zł (dwadzieścia tysięcy złotych);

b) w punkcie 6. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.617,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.400,-zł z tytułu zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 23.01.2020r. małol. powód A. T. (1) wystąpił o zasądzenie od pozwanego (...) w W. kwoty 20.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30.05.2019r. do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód podniósł, że 22.02.2019r. w wypadku komunikacyjnym zginął jego dziadek J. W., z którym powód mieszkał i dla którego był najbliższym członkiem rodziny. Sprawca wypadku objęty był ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń, z tym że pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia przysługującego powodowi na podstawie art. 446 § 4 k.c., stąd powód wystąpił na drogę sądową, a żadaną kwotę uznawał za adekwatną do stopnia bólu i cierpienia po stracie dziadka.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował, aby powód doznał krzywdy w wyniku śmierci J. W. (relacje między nimi nie miały szczególnie bliskiego charakteru), jako rażąco wygórowaną uznawał także dochodzoną kwotę zadośćuczynienia, ponadto niezasadne było żądanie zasądzenia odsetek od daty wcześniejszej niż dzień wyrokowania.

Wyrokiem z dnia 3.12.2020r., sygn. akt I.C.78/20 Sąd Rejonowy w Trzciance: zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 26.11.2020r. do dnia zapłaty (pkt 4), w pozostałej części oddalił powództwo (pkt 5) i koszty procesu rozdzielił po połowie (pkt 6).

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżając go w pkt 5 i 6 oraz zarzucając: naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c., a także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 361 § 1 k.c. i art. 446 § 4 k.c. W oparciu o te zarzuty powód domagał się zmiany werdyktu poprzez zasądzenie od pozwanego dalszej kwoty 10.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 26.11.2020r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, a zatem niniejsze uzasadnienie zawiera jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 505¹³ § 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty były trafne.

Nie miał w szczególności racji powód zarzucając naruszenie art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku odpowiada wymogom wynikającym z tego przepisu, a więc zawiera zarówno wskazanie podstawy faktycznej (s. 2-10), jak i wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku (s. 10-29, w tym przyczyny częściowego oddalenia powództwa s. 24-26). Jeżeli natomiast skarżący uważał, że w ramach wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy przedstawił zbyt ogólnikową ocenę przeprowadzonych dowodów, w szczególności dowodów osobowych, to uzasadniało to zgłoszenie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i będącego wynikiem tego naruszenia błędnego ustalenia stanu faktycznego, a z kolei niespójność pomiędzy okolicznościami faktycznymi sprawy a wydanym rozstrzygnięciem mogła stanowić podstawę zarzutu naruszenia prawa materialnego. Co istotne, nie zachodzi sprzeczność w rozumowaniu sądu, gdy z jednej strony daje wiarę dowodom zaoferowanym przez powoda i na ich podstawie ustala stan faktyczny, a następnie dokonując oceny prawnej dochodzonego roszczenia nie uwzględnia go w całości.

Z kolei zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. podniesiony w apelacji został sformułowany wadliwie; jest to zarzut z istoty rzeczy skierowany przeciwko podstawie faktycznej wyroku, a zatem powinno mu towarzyszyć zakwestionowanie konkretnych faktów, które sąd pierwszej instancji w sposób błędny uznał za udowodnione, bądź też wskazanie na fakty istotne dla rozstrzygnięcia, które nie zostały ustalone przez sąd pierwszej instancji, choć znajdują oparcia w materiale sprawy (por. art. 368 § 1¹ k.p.c.). Wymogom tym nie odpowiadała apelacja powoda, w której pomimo zgłoszenia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie podważano ustaleń przyjętych przez Sąd Rejonowy ani też nie powoływano się na okoliczności, które Sąd ten powinien przyjąć, a tego zaniechał. Apelacja odwołała się przy tym do „pominięcia zeznań świadków”, podczas gdy Sąd Rejonowy przesłuchał tylko jednego świadka oraz przedstawicielkę ustawową powoda, a na podstawie tych dowodów poczynił ustalenia odnoszące się do pomocy i wsparcia udzielanego małol. powodowi oraz jego rodzinie ze strony dziadka.

Mając to na względzie Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na ustaleniach Sądu Rejonowego (art. 382 k.p.c.).

Nie zachodziła także potrzeba prowadzenia przez Sąd Okręgowy wnioskowanego w apelacji dowodu z dokumentów w aktach (...) i (...) Sądu Rejonowego w (...)w postaci wydanych w tych sprawach wyroków wraz z uzasadnieniami. Dokumenty te miały służyć wykazaniu, że na rzecz małoletniego rodzeństwa powoda, A. T. (2) i J. T., znajdujących się w zbliżonej sytuacji co powód, zasądzone zostały prawomocnie zadośćuczynienia w wysokości po 20.000,-zł. Twierdzeniem apelacji w tym zakresie strona pozwana jednak nie zaprzeczyła, a zatem na podstawie art. 230 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał ją za przyznane.

Istotę stanowiska powoda oddawał zarzut naruszenia art. 446 § 4 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c., z tym że naruszenie to nie mogło polegać na – jak to ujęto w apelacji – niezastosowaniu przez Sąd Rejonowy tych przepisów (uznano przecież, że małol. powód należał do „najbliższych członków rodziny” zmarłego J. W., a w związku z jego śmiercią doznał krzywdy i stąd zasądzone na rzecz powoda zadośćuczynienie), lecz na ich błędnym zastosowaniu i przyznaniu powodowi z tytułu zadośćuczynienia sumy nieadekwatnej do rozmiaru krzywdy.

W art. 446 § 4 k.c. mowa jest o przyznaniu uprawionemu „odpowiedniej sumy” z tytułu zadośćuczynienia. Celem zadośćuczynienia jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji. Krzywda ma charakter niemajątkowy, dlatego niemożliwe jest przeprowadzenie matematycznego przeliczenia jej zakresu na wysokość należnego świadczenia. Niedający się ściśle wymierzyć charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia, zależy od oceny sądu orzekającego, który powinien uwzględnić całokształt okoliczności danego wypadku, mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy spowodowanej śmiercią osoby bliskiej. Wpływ mają na nią przede wszystkim takie okoliczności, jak: wstrząs psychiczny i cierpienia wywołane śmiercią tej osoby, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek zmarłego i pokrzywdzonego (por. np. wyrok SN z 11.07.2019r., V CSK 179/18).

Sąd Rejonowy miał na uwadze przedstawione kryteria oceny wysokości „odpowiedniej sumy” zadośćuczynienia, natomiast Sąd Okręgowy podzielił stanowisko apelacji, że nie zastosował ich należycie w odniesieniu do powoda. Przede wszystkim bowiem Sąd Rejonowy niedostatecznie uwzględnił to, że małol. powód jest wychowywany jedynie przez matkę, gdy miał ok. 3 lat jego rodzice rozstali się i w 2016r. rozwiedli, a mieszkający po sąsiedzku dziadek przez większą część życia (powód w chwili śmierci dziadka miał 9 lat) w istocie zastępował powodowi ojca. Nie pełnił on więc w rodzinie powoda funkcji typowej dla dziadka, lecz daleko ważniejszą; uczestniczył na co dzień w życiu powoda, doglądał, odwiedzał, spędzał z nim czas (chodzili razem na konie, na grzyby, oglądali mecze). Słusznie w apelacji zauważono, że w świadomości małol. powoda to dziadek zapisał się jako głowa rodziny i opoka, osoba zapewniająca mu poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, a zatem jego nagła strata nieuchronnie wiązała się dla powoda z traumatycznym przeżyciem i wstrząsem psychicznym, zbliżonym do sytuacji, gdy dziecko traci jednego z rodziców. Trudno zaś ocenić, czy okoliczności niniejszej sprawy przystają do sprawy zakończonej wyrokiem tut. Sądu z dnia 7.10.2019r., sygn. akt XV.Ca.888/19, przywołanym w odpowiedzi na apelację (zasądzającym zadośćuczynienie w związku ze śmiercią babci w wysokości 10.000,-zł), gdyż pozwany nie przybliżył żadnych szczegółów sprawy, na którą się powołał.

To powoduje, że jako w całości zasadne należało ocenić dochodzone przez małol. powoda zadośćuczynienie w wysokości 20.000,-zł, a zatem zaskarżony wyrok podlegał zmianie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez podwyższenie zasądzonych przez Sąd Rejonowy świadczenia wraz z odsetkami do tej właśnie wysokości. Jako datę początkową płatności odsetek ustawowych za opóźnienie (art. 481 § 1 i 2 k.c.) Sąd Rejonowy wskazał dzień zamknięcia rozprawy w I instancji (26.11.2020r.), co należy uzasadnić (s.27-28) i co nie było podważane przez żadną ze stron w postępowaniu apelacyjnym.

Zmiana orzeczenia co do meritum skutkowałą zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu w I instancji. Powództwo w zakresie roszczenia głównego zostało ostatecznie uwzględnione w całości, powód uległ tylko co do roszczenia ubocznego (domagał się zasądzenia odsetek za opóźnienie od 22.02.2019r., a zasądzone je od 26.11.2020r.), a zatem przy zastosowaniu art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. należał mu się od pozwanego zwrot całości poniesionych kosztów, które Sąd Rejonowy ustalił na łączną kwotę 4.617,-zł (s. 28 uzasadnienia).

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając nimi pozwanego jako stronę przegrywającą. Na tym etapie postępowania powód poniósł: opłatę od apelacji 500,-zł (k.93) i koszty zastępstwa procesowego – wynagrodzenie pełnomocnika, którego wysokość ustalono na 900,-zł (§ 15 ust. 1 i

2 w zw. z § 2 pkt 4 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz.U. 2015/1800 ze zm.), łącznie 1.400,-zł. Koszty te pozwany winien zwrócić powodowi.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk